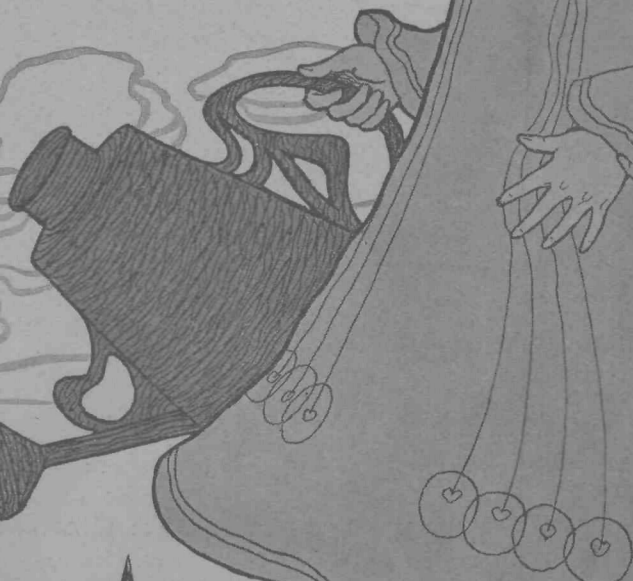
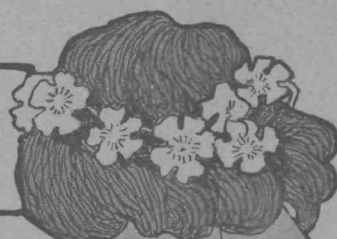

ZVONČEK

Štev.
12.

Leto
VI.

LIST S PODOBA
MI ZA SLOVEN
SKO MLADINO

VSEBINA:

1. Božič. <i>Andrej Rapè</i> . Pesem	265
2. Dvanajsti. <i>Andrej Rapè</i> . Povest	266
3. Trobarvni tisk. <i>Kramarjev</i> . Poučni spis s podobo v trojnem barvotisku	269
4. Pred sodbo. <i>Fran Žgur</i> . Pesem	272
5. Boštkov Tine. <i>Juraj Pangrac</i> . Povest	273
6. Zjutraj. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	276
7. Zvečer. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	277
8. Božično drevesce. Slika v barvotisku s pesemco	282
9. Povratek. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	286
10. Pouk in zabava. Kako se izpreminja število prebivalcev. — Velikost cerkvá. — Najmrzlejši kraj v Evropi. — Moč žuželk. — Za kratek čas. — Rešitev	287
11. Ob sklepu šestega letnika	288

Listnica uredništva.

Gosp. C. K.: Lepa hvala za lepe pesmi. Porabimo jih v prihodnjem letniku. — Gosp. —an: „Kovači“ pridejo. — Mnogo spisov ne utegnemo takoj pregledati. Zatorej tudi ne ustrezamo tistim, ki zahtevajo od nas odgovora „takoj“ ali „črez tri dni“ itd. Nekoliko potrpljenja ne škoduje nikomur.

Listnica upravníštva.

Vse one p. n. naročnike, ki so z naročnino na dolgu za letošnje leto ali pa še tudi od prejšnjih let, prosimo, da jo nam pošljejo, da ne bo list ustavljen. — Ako nima kateri naročnik vseh števílk „Zvončka“, naj se zglati, da mu jih pošljemo. — V zalogi imamo še prejšnje letnike „Zvončka“; pošla sta le I. in II. letnik. Od teh se dobe posamezne števílke.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 12.

V Ljubljani, 1. grudna 1905.

Leto VI.

Božično drevo.

„K posvetu, k posvetu,“ šepče
snežinka iz zračnih dalj,
„obleko potem vam napravim
iz belih nedolžnih halj.“

Vršalo med drevjem je v gozdu,
in krone so zibale se,
v posvetu božičnem so veje
lahno pripogibale se.

Predsednica lipa pa deje:
„Kar v letu svečanih je dni,
ob vsakem nas ena po svoje
Stvaritelja žitja časti.“

Junake krasimo me z venci,
v dvoranah v slovesni smo čas,
grobove me senčimo mrtvim,
po svetu vsem slove naš kras.

Svečanost božično katera
od nas naj dostojno slavi,
katera, ko Božič tod pride,
nakičena v čast mu stoji?“

Poljubila smreko snežinka
in lipa ji dala svoj dar,
nakitilo smreko vse drevje
v prekrasni, božični je čar . . .

„Nakičena s krasom prirodnim
Božiču na čast tukaj stoj;
med vsemi čast prva je tvoja,
sestre jo daré ti nocoj!“

Poljubila lipo snežinka,
prikloni se drevje ji vse:
„Pozdrave sporoči ti, smreka,
Božiču, ko todi prispe!“

Andrej Rapč.

Dvanajsti.

Spisal Andrej Rapè.

„Mama! Že enajsti je bil sedaj-le na oknu!“

„Ali jih šteješ?“ odgovori mati, prilivaje kruhu, ki ga je mesila.

Janko je sedel na klopi pri peči in gledal na okno. Zunaj se je jezno zaganjala burja v tresoča se stekla. Snežinke je zanašala na okna, da je bilo po njih vse zameteno.

Pred Skodlenkovo hišo je stala stara, visoka lipa, ki se je po nji poigravala burja. Vejevje se je vilo in ječe cvililo. Po zraku se je podil dim zmrzlega, kot moka drobnega snega, ki ga je stara nagajivka burja pognala vanj.

„To pa razsaja ta sitnica — mhm — razsaja,“ je zagodrnjal v zapečku stari ded. „Da bi tako ne razsajala, poslal bi — mhm — poslal bi Janka doli k Martinčkovim po tobak. Po tobak bi rad poslal, ko ga ni v mehurju več, pa razsaja — mhm — ta sitnica sitna.“

„Ded, pa kar grem, pa bova letela z burjo za stavo,“ se je ponudil deček.

„Da se prehladiš! Mhm! Ko malo pojenja, pa vzamem palico pa stopim sam doli k Martinčkovim in napolnim mehur, ki je prazen, in napolnim vivček, ki ima prazen trebuh. Sam stopim doli, ti bi se prehladil ali pa bi te prekopicnila burja v jarek doli pri stari vrbi. Mhm . . . Nisem še tako za nič. Mojih kosti ne pretrese burja tako hitro — ne pretrese jih.“

Bum . . . je ukala burja. V veži jo je spremljal Sultan. Zzzz . . . je bolj in bolj zvenelo v vijočih se vejah lipe.

Tenk! — Zašklopetalo je steklo. Nekaj črnega je bilo priletelo vanje, pa takoj zopet odletelo.

Ded je zagodrnjal v zapečku. Mati se je sklonila od kruha. Janko je bulil z očmi v okno, potem pa je viknil: „Mama, mama! Dvanajsti je bil!“

„Pa bi bil tako odletel?“ je odgovorila mati.

„Dobro ga je vrgla ta sitnica. — Mhm“ — je zagodrnjal ded.

„Dvanajsti je bil in se je ubil!“ je zastokal Janko, in solze so ga posilile. Tiste lepe, velike njegove oči so zrle tako prestrašeno, tako žalostno na okno, s katerega je odletel — dvanajsti. „Ubil se je, ubil!“

Janko je zjutraj nasul na okna krušnih drobtinic. Prosa je nasul in drugega žita, ki ga je spravljal poleti, nabirajoč na polju puščeno klasje, spravljal za uboge ptičke pozimi.

In hitele so gladne in premrazene ptičice na okna gostoljubne hiše k Janku — ptičjemu prijatelju. Vsega so dobile ondi: zavetja in hrane za lačne želodčke. Aj, to je bilo živo po oknih Skodlenkove hiše! Razni ptički-prezimovalci so se bratili na njih. Složno so pobirali hrano, saj je je bilo dovolj za vse — za majhne in velike.

Janko ni poznal večje zabave kot gledati to življenje na oknu, sedeti ob gorki peči s knjigo v roki, ko zunaj ni bilo prestajati, ko drugega dela ni bilo. Po četrť in pol ure je bral časih eno stran, saj so mu oči več uhajale na okna kot v knjigo.

Danes pa je grda burja zahtevala svojo žrtev. Zagnala je bila dvanajstega ptička ob okno. Kaj se je zgodilo z njim? . . .

Miav! . . .

Pred vrati je poklicala domača mačka. Rada bi šla na gorko. V tačice jo je zeblo, v tiste mehke tačice, ki si z njimi tako marno umiva že itak snažni gobček, v tiste tačice, ki z njimi hodi tako tiho, mehko, da nikdar ne zbudi male Danice, ki tako ljubeznivo spančka v zibki. Sultan pa je že bolj neroden. Seveda tako gosposki ni kot muca — gospodična muca — bolj rovtarski je.

Miav! . . . Še enkrat je poklicala. Danes se Janko ni zmenil za njen klic. Strmel je venomer v okno.

In v tretje je reklo zunaj: „Miav!“

Tedaj pa se je prebudil Janko iz svoje zamišljenosti, ded v zapečku je zakašljaj in mati je rekla: „Janko, odpri vrata! Muco tudi zebe!“

In skočil je Janko do vrat. Odprl jih je. V sobo je možato prikorakala muca s kvišku zavzdignjenim repom. V gobcu je nekaj prinesla.

Janko se je stresel.

„Ptič, ptič!“ je zavpil. „Ali mi ga ne izpustiš takoj!“ je viknil.

Muca pa je resno stopala, umerjenih korakov, glavo in rep pokonci. Do sredi sobe je korakala, ondi pa je izpustila ptiča na tla.

V skoku je bil Janko pri ptiču. Vzel ga je v roke. Kakor bi ga bil prijem Jankov zbudil, tako se je ptič stresel. Janko pa je veselja zakričal: „Živ je!“

In ogrel je ptiča, ga postavil na tla in mu nasul prav dobrih drobtin pod kljunček.

„Mama, to je dvanajsti,“ je vesel vzklikal.

„Kaj pa je prinesla mačka v sobo?“ je vprašal oče, stopivši v sobo.

Odgovoriti mu ni bilo treba, saj je videl sredi sobe dvanajstega, ki je že pobiral drobtinice in cepljal po sobi.

„O, muca, pridna muca!“ je hvalil Janko. „Na, mc, mc, mc . . . Si že pridna! Prinesla si dvanajstega v hišo, da ni poginil mraza in gladu. Pridna si, muca, pridna!“ Po mnenju Jankovem je bila muca vse hvale vredna. Če je bilo pa njeno srce vredno hvale — sodite.

Po sobi je veselo skakal ptič. Muca mu je bila prijateljica, Janko prijatelj obeh. Janko je odprl okna in vrata, da bi ptiček lahko odletel ven pod milo nebo, ako bi mu pri njem ne ugajalo, a ni šel. Skodlenkova mati je prezračevala sobo kot ponavadi, a dvanajsti ni zletel iz nje. Ah, saj je bilo prijetno življenje v topli sobi, ob gorki peči, ko je zunaj plesala burja z zimo svoj divji ples.

In hodil je potem Božič okolo in trosil darila pridnim otrokom. Tudi Janka ni pozabil. Kako, ko je pa Janko res priden deček! Prinesel mu je poleg drugih lepih reči tudi še rdeč svilnat trak. O, za rdeč, svilnat trak je Janko že tolikokrat prosil mamo. Rad bi ga privezal pridni muci okolo vratu v znak hvaležnosti, ker je prinesla v hišo dvanajstega, pa da vsak lahko ve, da je to Skodlenkova muca in da ni taka kot navadne muce: potuhnjena, lokava in zvita, ampak ponižna, pohlevna, dobra Skodlenkova muca.

In sedaj je Božič Janku prinesel tak trak. In Skodlenkova muca se je že postavljala z njim, Skodlenkova gosposka muca, dobra, pohlevna, kot golobček preprosta muca. In res ni bilo nič reči Skodlenkovi muc. Pridna je bila. Še na misel ji baje ni prišlo, poseči po prijaznem ptičku, ki je skakljal po sobi. Trak je zaslužila . . .

* * *

Proti pomladi je že bilo. Zunaj je prihajalo že gorkeje. Sneg je polagoma izginjal. Janko se je pripravljaj na slovesni dan odhoda zimskega gosta, prijaznega dvanajstega, zakaj vedel je, da se dvanajsti sedaj ne bo obotavljaj oditi v log med svoje krilate brate. Žal mu je bilo, ker je vedel, da mu bo potem dolgčas, a vedel je tudi, da njemu ne bo več treba objemati gorke peči, marveč da pojde ven, ven v lepo prirodo, na travnike, na vrte, na polje in v gozd.

„Dvanajsti v kratkem odide,“ je rekel nekega dne Janko dedu. „Bog zna, ali si bo zapomnil našo hišo in se še vrnil vanjo?“

„Dobrot, ki si mu jih izkazal, in ljubezni, ki si jo imel do njega, ne pozabi, le verjemi, ne pozabi!“ tako je rekel ded, in Janku so se veselja žarile oči. Kako je sladka zavest, da smo storili dobroto!

Nekega dne se je Janko dlje časa zamudil v šoli. Muca in dvanajsti sta bila sama v sobi. Mati je pripravljaj kosilo.

Danes pa muca ni bila več tista ponižna, tista dobrosrčna muca, dasi je še nosila okolo vratu rdeč, svilnat trak. Želje, krute želje so se ji zbudile s pomladjo v srcu. Ognjeno je gledala tam pri vratih dvanajstega, ki je brezskrbno skakal po tleh, klopeh, mizi in stoli. Pa se mu je jela prihuljeno približevati. Počasi se je pomikala bliže, oprezno, da ne zbudi suma. Vedno bliže in bliže. Dvanajsti je pravkar obrnil glavo. Kako se je potuhnila! Ali ogenj njenih lokavih oči je opozoril ptiča. Srčece mu je zatrepetalo in zleteti je hotel gori pod strop na polico, a baš v onem trenutku se je pognala muca v skok — pa nanj.

Cvrrrr — je zavpil dvanajsti, a še pravočasno odbegnili na polico pod strop, odtod pa na okno, na ono okno, ob katero bi se bil to zimo skoro ubil. Zahrepenelo mu je srce po svobodi. Oh, kako željno je gledal, kje je Janko, njegov prijatelj, da mu odpre okno in ga reši nezveste prijateljice!

Muci so se budile vedno kruteje in kruteje, želje v srcu. Na mizo je skočila in se pognala proti oknu. Zadela je bila ptiča in zacvrčal je žalostno, ali še se je rešil . . . To se je tresel ubožec! V tem trenutku pa se odpro vrata. Janko je prišel iz šole. Pogledal je muco. Greh ji je seval iz ognjenih oči, greh in lokavost. Pogledal je dvanajstega. Gori pod stropom na polici je sedel in ves se je tresel prestalega strahu. Janku je bilo takoj vse jasno. Srce ga je zbolelo; saj je imel muco tako rad, tako jo je odlikoval s trakom, tako je hvalil njeno dobrosrčnost, in sedaj mu napravi onaista muca kaj takega. Kri mu je šinila v lice. Nekaj grenkega ga je zgrabilo v srcu. Srd na muco se ga je lotil.

„Izgubi se mi!“ je jezno zavpil in zamahnil s torbo proti muc, a muca je sedela mirno in še vedno tako ognjeno gledala pod strop na polico.

„Čakaj, no!“ je del Janko, pristopil bliže in jo prijel. V hipu je bil odvezan znak njene ponižnosti in dobrosrčnosti.

„Tako!“ je rekel naposled. „Sedaj si taka kot druge muce, kakršna v resnici tudi si. S prijateljstvom sva pri kraju!“ Obrnil ji je hrbet, stopil do vrat, jih odprl pa zavpil, da je hušknila v trenutku ven.

„Ubožec! V strahu si bil, kaj ne!“ je nagovoril potem dvanajstega. „Zunaj je lepo in toplo. Zla ti ne bo več. Pojdi, ljubček moj, kar zleti ven v lepo prirodo med svoje brate, pa ne pozabi v sreči zvestega ti prijatelja.“

Odprl je okno. Ptič je zletel nanj ves trepečoč. Na oknu pa se je obrnil nazaj v sobo in gledal noter kakor bi ne vedel, ali naj gre iz gostoljubne hiše ali ne. Začudeno in veselo je zapel. Prav od srca se mu je izvila pesem, pozdrav pomladi, pozdrav svobodi, gorka zahvala prijaznemu dečku. Odletel je v gaj.

Trobarvni tisk.

Napisal Kramarjev.

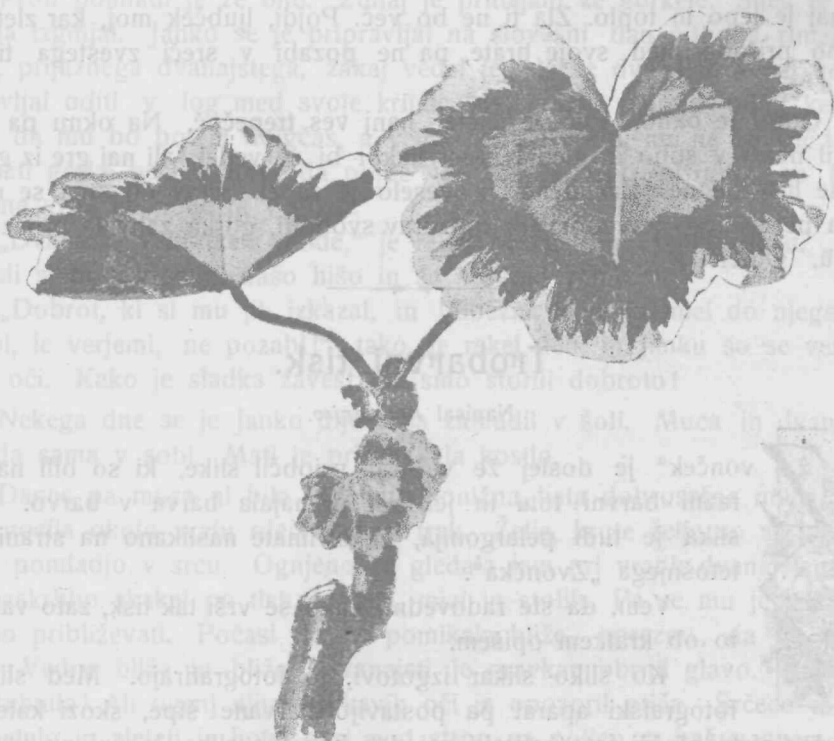
„Zvonček“ je doslej že večkrat priobčil slike, ki so bili na njih razni barvni toni in je tudi prehajala barva v barvo. Taka slika je tudi pelargonija, ki jo imate naslikano na strani 190. letošnjega „Zvončka“.

Vem, da ste radovedni, kako se vrši tak tisk, zato vam naj to ob kratkem opišem.

Ko sliko slikar izgotovi, jo fotografirajo. Med sliko in fotografski aparat pa postavijo barvane šipe, skozi katere se na fotografski plošči fotografirajo vsi deli barvane slike, le oni ne, ki imajo kaj rumene barve na sebi. Potem postavijo vmes druge barvane plošče,

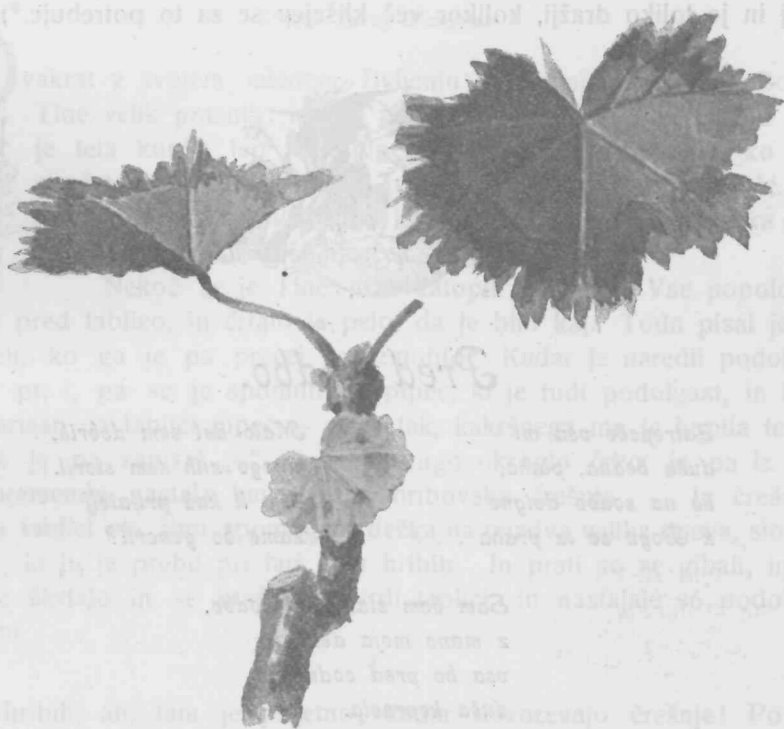
Slika 2.

Slika 1.

Slika 2.

ki provzroče, da se ne fotografira noben rdeči del slike, in končno še take, ki ne puste, da bi se fotografiral kak del slike, ki ima na sebi modro barvo. S pomočjo prve fotografske slike pa napravijo potem cinkaste plošče, s katerimi se morejo tiskati le oni deli slike, ki imajo na sebi rumene barve. (Glej sliko 1!) S pomočjo druge fotografske slike pripravijo cinek za rdeči del slike. (Glej sliko 2!) S pomočjo zadnje plošče pa prirede cinek za modro barvo, ki se nahaja na sliki. (Glej sliko 3!) Te cinkaste plošče imenujemo klišeje. Nanje prenesó s fotografske plošče sliko na ta način, da polijejo cinkasto ploščo s tako tvarino, iz kakršne so napravljeni papirji za navadne fotografije. Na to ploščo položijo potem fotografsko

Slika 3.

šipo in oboje izpostavijo solnčni svetlobi. Na plošči se potem pozna, kaj je bilo na sliki, ki so jo fotografirali, rumenega, na drugi plošči, kaj je bilo rdečega, in na tretji, kaj je bilo modrega. Vse drugo pa iz vsake posamezne plošče izdolbejo s pomočjo kislin, ki razjede cinek. Torej ostane na prvi plošči izbočeno le to, kar naj se natisne rumeno, na drugi, kar naj se natisne rdeče, na tretji pa, kar naj se tiska modro. Da se morejo pa na cinkaste plošče prenesti tudi takozvani poltoni, to so namreč prehodi iz temnejše barve v svetlejšo, pa postavijo v fotografski aparat pred fotografsko ploščo prav tanko mrežo. Če si vzamete povečevalno steklo in ogledujete slike št. 1., 2. in 3., na njih prav dobro razločite ono mrežo.

Umetnost, napraviti take cinkaste plošče, imenujemo cinkografijo.

Tiskar vloži sedaj te plošče zaporedoma v tiskalni stroj in napravi najprej rumeni tisk, na tega rdečega in vrhu obeh pa še modrega.

Kakor vam je pa že znano iz „Zvončka“ (leto 1902., str. 171.) dasta rumena in rdeča barva pomarančasto, rumena in modra zeleno, modra in rdeča barva vijoličasto, vse tri skupaj pa od najsvetlejšega sivega do črnega. Zato dobimo potem, ko pridejo vse te tri prvotne barve druga na drugo, skoro prav tako sliko — reprodukcijo imenovano — kakršna je ona, ki jo je naslikal slikar. In ker se izvrši ta tisk s pomočjo treh barv, ga imenujemo trobarvni tisk. Poleg tega imajo pa tudi večbarvni tisk, ki ga uporabljajo pri izdelovanju prav finih reprodukcij in je toliko dražji, kolikor več klišejev se za to potrebuje.*)

Pred sodbo.

Zatrepeče vsa mi
duša bedna, plaha,
ko na sodbo dvigne
k Bogu se iz praha . . .

Malo del sem dobrih,
mnogo zlih sem storil.
Kje li kak prijatelj
zame bo govoril?

Sam bom stal pred sodbo,
z mano moja dela,
vsa bo pred sodnikom
duša koprnela.

Fran Žgur.

*) Klišeji so draga reč. V tem spisu odtisnjeni klišeji stanejo 50 K.

Boštkov Tine.

Spisal Furaj Pangrac.

Dvakrat v svojem mladem življenju je obhajal bosopeti Boštkov Tine velik praznik: lansko jesen, ko je začel hoditi v šolo in mu je teta kupila lep rdeč pipec pri fari, in pa tedaj še, ko je šel z očetom v hribe k stricu, in so ravno črešnje dozorevale. Globoko, neizbrisno sta ostala ta dva praznika, ta dva velika dneva zarisana v mladi duši njegovi.

Nekoč se je Tine prav zatopil v učenje. Vse popoldne je presedel pred tablico, in črtalo je pelo, da je bilo kaj. Toda pisal je jako malo: eh, ko ga je pa precej kaj zmotilo! Kadar je naredil podolgasto črko, n. pr. i, pa se je spomnil na pipec, ki je tudi podolgast, in kmalu je bil narisan na tablici pipec — prav tak, kakršnega mu je kupila teta pri fari. Če je pa zapisal „o“ ali kako drugo okroglo črko, je pa iz te po mali izpremambi nastala kmalu lepa hribovska črešnja . . . In črešnja in pipec na tablici sta živo spominjala dečka na onadva velika dneva, slovesna praznika, ki ju je prebil pri fari in v hribih. In prsti so se gibali, in trdo pisalo je škrtalo in se krušilo po trdi tablici, in nastajale so podobe za podobami . . .

I.

V hribih, ah, tam je prijetno, kadar dozorevajo črešnje! Povsod: nad hišo in za hlevom, na meji in prelazu, povsod, povsod rasto! V cvetju bele ko sneg, nato zelene kot detelja in naposled, naposled . . . rdeče ko kri, kakor govori uganka, rdeče ko kri ali kot poljski mak in — ah! — to diše, diše otrokom! . . . Jehata, to diše, to je prijetno v hribih! . . .

Vaški otroci lezejo tudi v vrhove, se oprijemljejo vej in se stiskajo v zasede kakor mačka, kadar lovi miši. Videti jih je kakor sive kepice, kakor očetovo kučmo ali sračje gnezdo sredi vej. In tam v rogovili, v zasedi, so varni. Ročno vlečejo polne veje k sebi, in najprej v usta, potem v nedrije za srajco ali v koške in košarice, pritrjene na debelejšje veje. In ko obero eno črešnjo, najzgodnejšo, so že zrele druge: tam na meji, v lazu, na robu. In že se s teh doli tako vabljivo smejejo tista sračja gnezda, tiste očetove kučme, tiste sive kepice v rogovilah, ki grabijo po črešnjah in se maste z njimi in vesele mladega življenja . . . Aj, to je življenje tam

v hribih! . . . Presrečni hribovski otroci! Njim, samo njim rasto črešnje, tiste lepe črešnje . . . rdeče ko poljski mak, dišeče ko rože na grajskem vrtu in boljše ko med in mleko . . .

In prigodilo se je, da se je napotil prav tedaj, ko so zorele črešnje, Boštkov oče s sinkom Tinetom v hribe k stricu. Eh, kako je že težko krevsalo in stopicalo to malo revše, ta mali Tine Boštkov, po strmi in ostri poti v hribe! To si je brisal pot z razgretega čela in z rdečih lic, to je pihal in puhal, to je postajal in se odduškoval ter venomer govoril in povpraševal: „Oče, ali se že vidi stričev dom, se že vidijo črešnje? Oh, pot je huda, noge težke!“ In oče mu je venomer odgovarjal in ga tolažil: „Le še malo, in pri stricu bova, pred lepo belo hišo, obdano kroginkrog s samimi črešnjami. Le jadrno naprej, sinek moj! Poglej ono bukovje! Na planjavi onkraj gozda je stričev dom.“

Tinetu se je zdelo, da je že pognjena miza pri stricu, in da so že postavljeni stoli naokrog, kamor sede in se odpočije. V duhu je že gledal lepe sočne črešnje hribovske. In zdelo se mu je, da ga vabijo, da ga kličejo: „Pridi že skoro, pridi, ljubi dolinec, in naužij se dobrega daru, ki ga je Bog pripravil v svežem in jasnem hribovskem ozračju.“ In pomeril je korak dalje z novim pogumom, z novo močjo. Zeleno bukovje je hladilo mladega potnika in neko neutešno hrepenenje ga je vleklo dalje, dalje . . . In šlo je, dasi se je poznalo, da mu je prešla utrujenost že v vse ude. „Le še malo, in pri stricu bova, pri črešnjah . . .“ je pri-ganjal oče.

Zeleno bukovje je izginilo, stričev dom se je jel prikazovati. Kmalu sta se ustavila pred lepo belo hišo, in skoro nato se je že zibal Tine s stričevimi otroci vred na črešnji . . . Miza je bila pognjena, in stoli so bili postavljeni. Tine se je oprijel varnega zatišja sredi gostih vej. Čepel je gori kot kepica ter z rogovilo, ki so mu jo potisnili v roke, privijal k sebi veje, polne črešenj. Koprneč so gledale njegove velike oči, in drhtele so mu roke, in nič več ni čutil utrujenosti, ko je natezal z rogovilo prve črešnje k sebi . . .

To je bil prvi Tinetov veliki dan.

Pred odhodom mu je stisnil stric šestico starega denarja v roke, in oče je takrat pogledal Tineta ter mu rekel: „No, Tine, kako boš rekel, ker ti je stric toliko podaril?“

Tine je dobro vedel, kako mora reči; saj so ga učili doma, da se je treba za vsak dar zahvaliti. Ali njemu se je smešno zdelo, da ga je silil zahvaljevati se za ta okrogli gumb, ki že iz roke uide, ko vanjo pride; saj je moral že vpričo strica shraniti šestico v očetov mošnjiček. Smešno se mu je torej zdelo in krivično, a on je vendarle rekel: „Lepa hvala, stric, za denar, a še lepša za črešnje.“ Tako je rekel in pogledal hvaležno v oči. In stricu je bilo všeč, da je tako rekel. Oče pa se je tedaj nakremžil, pogledal v stran in potipal po šestici . . .

Zdaj je bil Tine prepričan, da je res, kar je oče večkrat pravil: da imajo pri stricu vsega dosti, vsega obilo, vsega na kupe. Zdelo se mu je,

da je v hribih vse lepše, vse boljše. Menil je celo, da so v hribih bližje nebes, in da zato rastejo ondí črešnje, tako dobre črešnje . . . In kadar je sanjal doma o črešnjah v hribih in o šestici, ki mu jo je stisnil stric v roke, je vselej dejal v sanjah, tako je dejal: „Stric, lepa hvala za črešnje, za denar pa ne! . . .“

To je en dan v Tinetovem mladem življenju, ki se ga je popolnoma zavedal. Kar se je zgodilo pred tem dnevom, tega ni vedel, tega se ni spominjal prav nič; oni čas je izginil brez sledu v njegovi duši. Ta dan mu je bil mejnik: pred njim — nič, za njim življenje. In ta dan je prišel kar hipoma: šla sta z očetom v hribe — in veseli dan je nastopil, praznik, nebeški dan . . .

II.

In zopet je zaplesalo trdo črtalo po trdi tablici, in jele so se prikazovati druge podobe, vstajali so drugi spomini, ki jih je nosil Tine v svojem srcu. Drugi niso umeli tega, kar je narisala njegova trda roka na trdo tablico, a on je umel te risbe, on je poznal te podobe: tiste so bile kakor v njegovem srcu in glasno so klicale: to je drugi veliki dan, drugi slovesni praznik, drugi mejnik v dečkovem mladem življenju!

On je torej imel svoje slike, te podobe na tablici in spomnil se je onega velikega dneva, ko je vprvič vzel v roke pipec pri fari, čisto svoj pipec . . .

Kolikokrat je prosil zanj očeta, mater, teto . . . nič: nobeden mu ga še ni zaupal! „Tine, kadar boš večji, tedaj ga dobiš, a zdaj si premajhen: vrezal bi se, in tekla bi kri, in bilo bi — joj! Kadar boš večji, tedaj ga dobiš, lepega, rdečega; in oče ti vreže znamenje vanj, da se bo vedelo, čigav je; in če ga izgubiš, in ga kdo najde, da ne bodo povpraševali in govorili: našel sem tak in tak pipec, čigav je? — Ampak pridejo kar k tebi in poreko: Tine, tvoj pipec je to, vzemi! —“

Tako so ga tolažili in se izgovarjali. — A Tineta so ti izgovori izmodrili. Nekoč je vprašal: „Oče, teta, mama . . . pa kako velik moram biti, kako, da dobim pipec? Tolik sem že, da izlahka vzamem žlico z mize, da pri velikih kletnih durih zaropočem s kljuko.“ — Tedaj pa je pokašljala stara teta za pečjo — za Uršo so jo klicali — ter rekla: „Ti, Tine mali, zdaj še nisi velik. Saj se mi še vedno zdi, da so te šele oni-le dan prinesli — to naglo mine čas. — A to ti rečem, kadar boš tolik, da dosežeš podobo sv. Uršule na steni, ki je moja patrona, pa ti kupim pipec jaz, lep rdeč pipec ti kupim pri fari.“

Tinetu je bilo všeč, da so mu vsaj enkrat določili, kolik mora biti, da dobi pipec. Stopi tedaj naglo k steni in skače in se meče kvišku ter grabi in se iztega po podobi, a vse zaman: možakar je bil le še premajhen!

Hipoma deček obstoji. Glavico skloni in nekaj razmišlja. Nato pa tleskne veselo z rokami ter skoči k teti. Prime jo za velo roko, ji pogleda zaupljivo v oči ter reče: „Teta, povejte, recite, ali dobim pipec ali ne, če dosežem sv. Uršulo?“

Žutraj.

*Marija se zbudi
in se na smeh drži:
vso noč je sladko spala,
vso noč se ni smejala.*

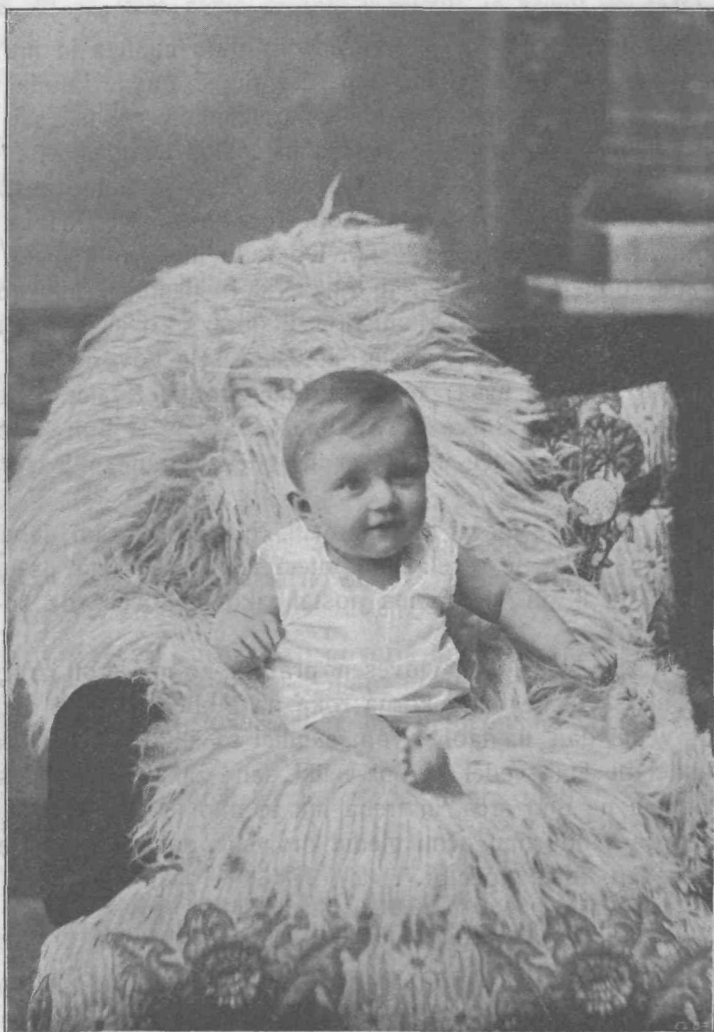
*Kaj vse na ves bi glas
povedala ta čas!
Kako bi govorila,
če ni se naučila!*

*Zato na licu smeh
in radost v nje očeh
le mamiči umljivo
glasi se ljubeznivo.*

*K nji hočejo roké,
k nji hrepeni srce,
v objetu ljube mame
drhti od sreče same!*

E. Gangl.

Žvečer.

Ugaša za goró
že solnčece zlató;
že postelj je postlana,
Maričica je zaspana.

Od jutra do noči
veselo se živi,
v naročje iz naročja
vsa pot je nje otročja.

Kako bi za slovo
povedala vse to,
kar je, igrač vesela,
spoznala in umela?

Še eni nasmeh sladak,
še en objem gorak;
zdaj treba je pokoja —
le spančkaj, duša moja!

E. Gangl.

Teta prikima, čudeč se, da dečku še ni upadel pogum. A Tine se zdaj naglo zavrti, pristavi stol k steni, in kakor bi trenil, je bil na stolu in zgrabil z obema rokama sveto podobo. „Hej, teta, zdaj pa le pipec sem,“ je vpil s stola.

„Ti prekanjenec, ti!“ se je smejala dobrodušna teta in mu žugala s prstom; a pipec mu je le kupila, lep rdeč pipec mu je kupila v nedeljo pri fari. „Pa ga imej,“ je rekla in mu ga potisnila v roko, „saj boš že v šolo hodil.“ Tine je poskočil od veselja in zaukal na glas . . .

Kadar pridela oče polne hrame rujnega vinca in polne kašče rumene pšenice, mu poskakuje srce v prsih od sreče in veselja. Hvali Boga, ki daje rast žitu in trti. In kadar se stari teti rado umede, in picki in purčki in racke rade zobljejo; in kadar jo Anka, ki jo pestuje, prijazno pogleda in ljubko pobožka: tedaj se ji pomladi veli obraz, kri se ji živeje pretaka po žilah, srce ji veseleje bije v prsih, in vsa vesela govori sama s seboj: „O, to je mila ta Anka naša; to so pridne drobne živalce naše, ki tako rade zobljejo; o, to je dobra kravica naša! . . .“ A bolj ko teta v tihi svoji sreči in bolj kot oče v svojem mogočnem zanosu je srečen Tine, odkar ima pipec . . .

Sam oče mu ga je moral zaznamovati. Naredil je vanj debelo zarezo počrez. „To je stol,“ je rekel. In potem je zarezal črto podolgoma in rekel: „To si pa ti, ki si hipoma postal tako mogočen, da so ti morali kupiti pipec.“

To je bil zanj velik dan, slovesen praznik, ko mu je bil izročen pipec! In ta dan je narisala njegova okorna roka na tablico; on je vedel, da je načrtan oni veliki dan na tablici, on je umel to sliko; a tudi brez te podobe na tablici bi Tine vedel za oni veliki dan; zakaj bil mu je s krepkimi potezami načrtan na dnu srca, in treba mu je bilo le potrskati, in odprlo se je srce, in on je z odprtimi očmi gledal oni veliki dan, ko mu je bil izročen pri fari pipec, lep, rdeč pipec . . .

III.

Tisti četrtek pred sv. Vidom je bil Tine jako marljiv. Že vse jutro je presedel pri knjigi in tablici. V računici je predelal mnogo računov in iz Abecednika je prečital vse povesti, nekatere po večkrat. Najrajši pa se je mudil pri tablici. Prsti so se gibali, in trdo pisalo je škrtalo in se krušilo po trdi tablici, in nastajale so podobe za podobami, in vse te podobe so se vrtele okrog pipca, lepega, rdečega pipca ter okrog črešenj, lepih, rdečih hribovskih črešenj. In ob teh podobah se je mudil najrajši in najdalje.

Prigodilo se je, da je tedaj prišel mimo Kovačinov Matej, ki je rekel: „Ti, Tine Boštkov, bali, greva po črešnje! Na koncu naše njive so, v Laski. Ješ, to so rdeče in kako polne! Ena, dve — pa sva v Laski. Tebi pomagam jaz splezati na črešnjo, jaz pa, saj veš, kako znam — hopsa, hopsa! — pa bom gori. Alo, bali, če te je volja!“

Tinetu je zatrepetalo srce, in kri mu je vdarila v glavo ter se mu razlila po licih, da je bil videti njegov obraz kakor lepa debela hribovska

črešnja. Skoči tedaj kvišku in ploskne ves iz sebe z rokami in zavpije na glas: „Pojdiva, Matej!“

In šla sta.

Tine, ki je imel samo črešnje v mislih, je krenil na cesto in zavpil: „Matej, steci, da bova naglo tam!“ Matej se je pa spel na prste ter pogledal prej skrbno črez plot, da bi videl, kaj dela sosed Pokovec za hišo, nato pa stekel za Tinetom. A za nekaj streljajev se ustavi in reče: „Ti, slišiš? Boljše je, da greva črez hrib. Malo dlje je, a kaj to, saj imava urne pete!“ — „Kakor hočeš,“ je dejal Tine, in zavila sta jo črez hrib. Matej se je sicer še večkrat ustavil in pogledaval tja pred Pokovčevo hišo, a vendar ni zaostajal; bil je vedno za nekaj korakov pred Tinetom. „Viš, ti postajaš in se oddihavaš, pa si še naprej,“ vpije Tine. „Le čak, ko bom jaz že dopoldne hodil v šolo, bom tudi jaz tako uren; in kadar bo Rdečka ali Liska v škodi, ti jo bom jaz zavrnil in ti boš ležal pri ognju, zato ker si mi dober.“

„Tiho, tiho! Ti si norčav, kaj bi blebetal; zdaj ne smeš vpiti!“

„E, pri stricu v hribih smo pa vpili in kozolce preobračali in koške in košarice metali, ko smo šli brat črešnje!“

„A tukaj nismo hribovci, zabiti hribovci, ki ne znajo dosti več ko hruške peč; tukaj smo drugačni ljudje, mi ne vpijemo, kadar gremo po črešnje. Ali si slišal?“

„A-ha, že vem, zakaj tako govoriš in se oddihavaš; ti se oziraš in škiliš nazaj, če kje izza kakega vogla ne gleda vaš Grog za nama, kaj? Vaš Grog, ki je hud in strupen kakor gad in bi naju naklestil kakor snop v nasadu?“

„O, kako si še neumen! Kaj se jaz brata bojim! Steciva rajša, da bova prej tam.“

In stekla sta črez hrib in skoro na to sta bila v Laski. In na koncu njive so se jima smejale lepe sočne črešnje, rdeče ko kri, ko poljski mak. „Ali jih vidiš!“ reče Matej. „Vidim,“ odgovori ta. In kakor je bil rekel Matej, se je zgodilo: Tinetu je pomagal Matej na debelo črešnjo, sam pa je bil na črešnji, še preden je utegnil Tine reči: hop, hop, hopsala! Kakor mačka se je oprijel Matej debela, in malo je zapraskalo, pa je bil gori. In po vejah se je metal ko veriverica ter obiral, trgal in lomil, kakor da bi šlo za stavo, da še zobati ni utegnil, kakor da bi mu bil kdo za petami in mu klical: „Tat, tat, tat! Čak, da ti zavijem vrat!“ Tine se pa ni zmenil za nobeno reč; samo obiral je črešnje, obiral in — ham, ham! — jih metal in mašil v usta. Vesel je bil in srečen ko tedaj pri stricu v hribih.

Tedaj pa je Pokovčev stric sklepal koso ter se napotil v Lasko kosit deteljo . . .

„Zakaj pa nisi že prej pravil o tej črešnji, Matej?“ je vprašal Tine.

„I kaj bi izpraševal! Saj še niso bile zrele!“

„Ali je tudi njiva vaša?“

„Seveda je! Pa zakaj izprašuješ; zoblji, zoblji in molči!“

In zopet sta tiho obirala črešnje dalje. Matej jih je kar smukal, da so bile že vse malhe polne. In tudi pod srajco si jih je že nabral, da se mu je vsa napela. Zdaj jih je začel tudi Tine tlačiti v žepe.

„Matej, pa na tej vaši njivi še nisva nikoli pasla krav!“

„Molči!“

„Ti, pa če padejo črešnje na Pokovčevo njivo, ali bi jih smel stric pobrati, če bi ravno tukaj kosil?“

„Molči, pravim!“

„Ti, pa če bi prišel zdaj-le Pokovčev stric kosit deteljo, ali bi mu jih smel nekaj dol vreči?“

„Tak molči, pravim!“

In Tine je zopet molčal.

„Beži, beži!“ zavpije hipoma prestrašeni Matej ter se spusti s črešnje.

„Beži, beži!“ zavpije še enkrat in izginje za mejo . . .

IV.

Tine je občepel na veji. V strahu in trepetu je pričakoval, kaj bo. D drugega ni mislil, kakor da gre v Lasko Kovačinov Groga, oh, Kovačinov Groga, ki je hud kakor sam peklenšček in ki zmerom tepe!

Zdaj se prikaže Pokovec. Videl je ptička, ki sta tekla čez hrib, in ni ugibal, kaj to pomeni, vedel je, kam ju vodi pot. Sklepano koso je vrgel čez ramo in hajdi za njima! Obeh ni dobil, a eden se je ujel, ta ne more z debele črešnje.

Tine se umiri, ko zagleda Pokovca. „O, da le Groge ni!“ vzdihne ter začne zopet mirno obirati veje. In sam dober je želel tudi drugim dobro. Črešnje so bile zanj najboljše blago; zato je tudi drugim privoščil črešenj. In ko je zagledal Pokovčevega strica, je naglo zavpil in zaklical: „To so dobre, stric Pokovčev! Le brž, le brž, vam jih bom kar dol nametal.“

Stric si misli: „Aha, en ptiček je ujet; in kjer je eden, drugi ne bo daleč,“ ter pospeši korake. Ko pa pride blizu, reče: „Ti si gor, je že dobro! Kje pa tiči drugi, kam se je skril Matej?“

„Za mejo je stekel, zdaj je že Bog ve kje. Vi ne veste, kako se je ustrašil! Kar s črešnje se je spustil! Lop! je reklo, ko je padel na tla. In komaj se je pobral in vzdignil, je bil že za mejo. In z roko je mahal in vpil prestrašeno: „Beži, beži!“ Jaz sem res mislil, da prihaja Groga sem, in sem se jako ustrašil. Hvala Bogu, da ga ni! Zdaj je dobro, ko ste le vi tukaj!“

„Tebe je popustil na črešnji, tat tatinski, da je le sam odnesel pete. Pa zakaj nisi ti zbežal?“

„Zakaj bi zbežal, saj ni Groge!“

„Čak, čak, mrcina, da ti zdrobim kosti!“ reče zdaj stric in stisne pesti in pogleda grdo. Tine ni vedel, kaj to pomeni; vendar se mu je zdelo, da mora kaj hudega biti, ker se jezi celo dobri Pokovčev stric. „Najboljše bi bilo, da nisi zdaj na črešnji,“ mu je nekaj reklo. In Tine zaprosi:

„Doli se ne upam, bi padel; vzemite me, vzemite, stric Pokovčev, s črešnje ali pa vsaj prestrezite me!“

„O, te bom že še prestregel — bo še prenašlo prišlo to!“ mu odgovori osorno stric, a vendar ne gleda več tako grdo in tudi pesti več ne stiska; menda mu je prišlo v glavo, da fant niti ne ve, čigava je črešnja, in da ga je utegnil le Matej zavesti. Iz žepa izvleče tedaj veliko majolikasto ruto, ki jo vrže dečku, rekoč: „Na, tukaj je ruta, naberi črešenj!“

Tine se prestraši. Hipoma se domisli, da bi to bilo greh. Vrže tedaj veliko ruto dol in zavpije prestrašeno: „Stric, tega pa ne sinem storiti! To bi bilo greh!“

„Ha-ha-ha-ha!“ se zasmije stric. „Kaj, greh? . . . Zate pa ni bilo greh!“

„Pravzaprav tudi ni bilo prav! Zdaj vem, da ni bilo, a prej se tega nisem spomnil! . . . Saj tudi nisem vedel, da je to Kovačinova njiva; Matej mi je šele to povedal.“

„Ha! Pa tudi Matej ni prav vedel!“

„Kaj ni Kovačinova?“

„Dozdaj še ne!“

„Čigava pa je, če ni Kovačinova?“

„Poglej me, pa boš vedel.“

„Jazes, tak' je vaša?“

„Dozdaj še zmeraj!“

„Jazes, čigava je pa črešnja?“

„Čigava? — Boš tudi vprašal, čigava je lipa na vašem svetu? . . . Če je njiva moja, bo tudi drevo, ki raste na njivi, ne? . . .“

„Jazes, potlej je pa to vaša črešnja?“

„Jaz tudi mislim!“

„Tak' pa ni Kovačinova?“

„Že ne!“

„Jazes, jaz pa tega nisem vedel! . . . Kaj bo pa zdaj, kaj bo pa zdaj? . . .“

„Nič hujšega, kar je že zdaj: ti ostaneš na črešnji, jaz pa pod črešnjo. Ti boš nabiral črešnje, jaz jih bom pa zopal. In kadar se naveličam te igre, bom pa drugo zagodel, in ti boš drugo zaplesal.“

„Jazes, jazes, jazes!“ je vpil in javkal ujeti ptiček. „Jazes, jazes, jazes!“ je vpil in prosil in jokalo: „Oh, stric! Dol, dol! Lepo prosim!“ A stric je bil trd kot kamen; niso ga omeščale dečkove bridke solze. „Naberi, pravim, polno ruto,“ je zapovedal na kratko, nabrusil koso in zamahnil po detelji.

Tine je moral — hočeš-nočeš — nabirati črešnje v veliko majolikasto ruto. In ko jih je nabral, je spustil polno ruto stricu po motvozu dol. In ko jih je stric odvezal, je pomagal še dečku s črešnje.

„Zdaj veš, čigava je njiva?“

„Zdaj vem, da je vaša!“

„In črešnja?“

Radost in veselje
 Božič v srca trosi,
 kdor si jih zasluži,
 mu darove nosi.
 Zanj največ darov ima,
 ki je blagega srca!

„Tudi vaša!“

„Pa veš tudi, kaj si zdaj ti, ki si kradel črešnje?“

Tine povesi oči in molči . . . Za nekaj časa pa grozno zajoka. In med jokom in strahom komaj more spraviti iz ust, komaj more izpregovoriti: „Stric, jaz jih nisem kradel!“

„O-ho! So mar črešnje tebe ukradle v vaši hiši in te skrile tu gor med veje? . . .“

„Črešnje me niso ukradle, stric, jaz jih pa tudi nisem kradel in jih tudi nikoli ne bom. Samo vedel nisem, da so to vaše črešnje, ker ni Matej tega povedal.“

Stric pomoli zdaj ruto Tinetu, rekoč: „Vzemi zdaj črešnje in jih nesi domov; doma pa povej, kje in kako si jih dobil.“

„Stric, lepo prosim, domov jih ne smem nesti! Kaj bi pa rekli doma! Oh, vzemite jih vi!“ —

„Jih pa pozoblji, pa le naglo!“

Tine vzame eno črešnjo in jo dene v usta. Oh, kako so bile dobre črešnje pri stricu v hribih! Kako so mu šle v slast! A te črešnje mu ne diše več. Niti ene ne more zdaj pozobati. „Stric, te črešnje so zanič, ne gredo iz ust; oh, saj jih ne morem zobati!“

„Vidiš, ukradeno blago nima teka, ukradeno blago ne diši! In kradejo pa samo cigani in ničvredni ljudje, in tak si ti! Fej te bodi!“

Tine zaihti iznova, se vrže pred stricem na kolena in s povzdignjenimi rokami prosi milosti: „Jazes, stric, jaz nisem vedel! Oh, odpustite, odpustite! . . .“

„Vstani, pravim, kaj bi klečal! Kleči se samo pred Bogom,“ veli stric in vzdigne Tineta. Na to ga prime za roko, mu pogleda v oči ter reče: „Naj bo! Za enkrat ti odpustim. Pojdi zdaj in nikoli več kaj takega ne stori!“

Tine je odšel s povešeno glavo in s potrtim srcem. Žalosten je bil, da nikoli tako . . . In ni se ozrl nazaj. Bilo mu je, kakor da bi ga obsojili na vešala . . .

V.

Doma sicer niso zvedeli o tem žalostnem dogodku, vendar se pa ni mogel Tine več dni umiriti; bil je vedno kakor na iglah. Kadar je kdo zavpil ali na trdo stopil, ga je zbolelo pri srcu, ker je mislil, da zaradi njega stopajo trdo, da vpijejo zaradi njega . . .

Nekoč prirentači oče v hišo. Tine, ki je zajemal kislo mleko iz labore, prebledi kot zid, in žlica mu pade iz rok. Naglo smukne pri drugih durih iz hiše, potem pa zleze vrh svisl, kjer se globoko zakoplje v mehko otavo. Ondi zamiži in v strahu pričakuje, kdaj bo počilo. Edino, kar ga je še tolažilo, je bilo to, da ni vedel, če niso to Kovačinove črešnje. Oh, saj ko bi vedel, da niso — nikdar bi ne storil tega.

In zdaj? Zdaj, ko jih je jedel? . . .

Oh, rad bi šel bos na božjo pot, kam daleč, čeprav na daljne svete Višarje, samo da bi se pozabilo in izbrisalo, kar je storil hudega . . . In

začel je moliti v svojem skrivališču. In molil je dolgo, goreče . . . A dišeče seno ga je grela, dišeče seno ga je mamilo in naposled čisto omamilo, in Tinetu so se zaprle oči, da je zaspal . . . A niti zdaj ni imel miru; sanjal je grozne sanje.

Podil se je po njivah in travnikih s Kovačinovim Matejem. Hipoma ga zgrabi Pokovčeva črešnja in ga več ne izpusti. Tine je vpil, vpil, a nič ni pomagalo; še bolj se je zapletal v vejevje, da se naposled še ganiti ni mogel več in je čakal svoje usode kakor muha, zapletena in zamotana v pajčevini . . . In — o, groza! — pod črešnjo so ga čakali oče, mati in teta . . . Grdo so se držali, in jeza in žalost se je brala z njih obraza . . . „Tako sramoto mi delaš!“ je zarohnel srdito oče, zaškripal z zobmi in zavihtel debelo gorjačo v roki. In teta je žugala s suho roko, in njene čeljusti so klepetale: „Tat, tat, tat! Še do sv. Uršule na steni ne dosežeš, pa že kradeš. Tat, tat, tat! Še za vislice boš dozorel! — O, da sem se zmotila tako daleč in ti kupila pipec, lep, rdeč pipec pri fari! . . .“ Mati pa je pretakala bridke solze in od same žalosti še govoriti ni mogla. In solze, ki so lile po njenih licih, te solze so klicale, te solze so vpile: „Sin, kaj si mi storil! . . .“

Oče mu je obrnil hrbet. Tudi teta se ni zmenila za njegov jok in stok. Edino mati je imela usmiljenje. Iztegnila je roke, in veje so odnehale, in pogledala je proseče, in črešnja ji je položila otroka v naročje . . . Oh, materino srce vse premore! . . . „Mama, moja zlata mama!“ je zaklical in jo objemal in božal in poljubljal . . . ter se — prebudil! — „Mama, moja zlata mama!“ je zaklical še enkrat, se skobacal iz gnezda ter odšel k materi. In ko jo dobi, jo prime za roko in ji vse odkritosrčno pove.

Materi se zasmili Tine. Videla je njegovo veliko žalost, videla njegove bridke solze in vedela, da veliko trpi. Vedela je, da mu je Bog že zdavnaj odpustil, ker je bil zaveden. Toda da bi se še kdaj dotaknile sinkove roke tujega blaga, to bi tudi materi provzročilo veliko žalost, meč, bridki meč bi presunil tudi njeno ljubezni polno in usmiljeno srce. Pogledala je tedaj sinku sočutno v oči, mu položila usmiljeno roko na glavo in ga vprašala: „Tine, pa pojdeš še kdaj na Pokovčevo črešnjo?“

Tine je zakril obraz v materinem krilu ter bridko zaihtel. In jokal, jokal je in se ni mogel utolažiti. In solze, bridke solze, ki so lile iz njegovih oči, te solze so klicale, te solze so vpile: „Oh, mama! Nikdar, nikdar, nikdar več!“ . . . In ko se je potolažil, ko je mogel zopet spraviti besedo iz ust, je rekel: „Mama, tukaj je moj pipec, moj rdeči pipec. Rad sem ga imel in ne dal bi ga za ves svet; a zdaj ga dam: Kočarjevemu Lojzku ga dajte, on ga nima, pa bi ga rad imel . . .“

„Kaj ga ti ne boš več imel?“

„Ne več! To bo moja pokora! . . .“

VI.

Tisto nedeljo zjutraj je bil velik naliv. Reka je prestopila vse bregove ter poplavlila vso dolino. Ljudje, ki so se odpravili k prvi maši, so se vračali.

Doma so se pogovarjali o tem. Ko Tine to sliši, skoči iz postelje in steče naravnost k Pokovčevim. „Stric Pokovčev,“ zakliče pri oknu, „spite naprej, voda se je izlila, vsi se vračajo, tudi vi bi se morali; zato pa kar spite naprej in ne hodite z doma.“

Stric je dobro vedel, da je voda izstopila, saj je bil že na vse zgodaj na nogah, pa je odprl okno in rekel: „Si že priden, Tine, da si prišel povedat. Kaj so te z doma poslali?“

„Pogovarjali so se le, da je voda izstopila in da se vračajo ljudje. Jaz pa nisem spal in sem slišal vse to. In sem vstal in stekel povedat. In zdaj sem povedal in zdaj grem.“

„Pa zakaj si prišel povedat, zakaj?“

„Oh, stric, vi sami veste, zakaj! . . . Pa danes bi vseeno prišel, ko bi se tudi ona reč v Laski ne bila zgodila . . .“

Tine je stekel domov, stric je pa zaprl okno. „G-hm! G-hm!“ je pokašljeval in obstal sredi hiše. „G-hm! G-hm!“ In na misel so mu hodila mlada, otroška leta . . . In rekel je sam pri sebi: „Eh, saj niso otroci hudobni! Če kaj zakrivijo, ne narede tega iz hudobije, ampak le zato, ker ne vedo, kaj delajo.“

* * *

„Tine, pridi sem, boš nekaj videl!“ zakliče nekoč Matej, ki je s Kočarjevim Lojzkom pasel krave.

„Ne grem! Bog ve, kaj imaš!“

„Nič takega! Le pridi in poglej v to vrbo!“

Vrba je bila votla. Na dnu je ležalo za dve prgišči nagnitih črešenj.

„Kaj, ali jih nisi pojedel?“

„Ne! Jih nisem mogel, sem noter sem jih vrgel.“

„Pa si vedel, da ni vaša črešnja v Laski?“

„Vedel, a nisem dobro premislil. Nikdar več, Tine, kaj takega!“

„O, nikdar, nikdar več! — Pa si s stricem že opravil?“

„Že! Sam sem se mu nastavil.“

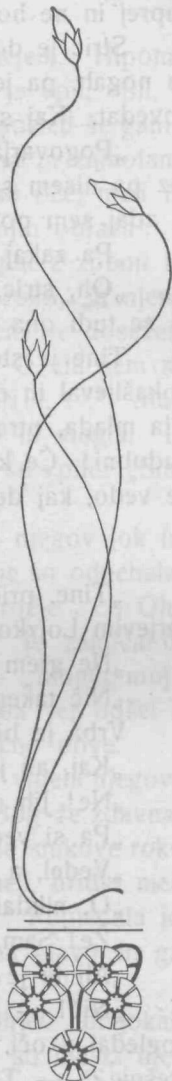
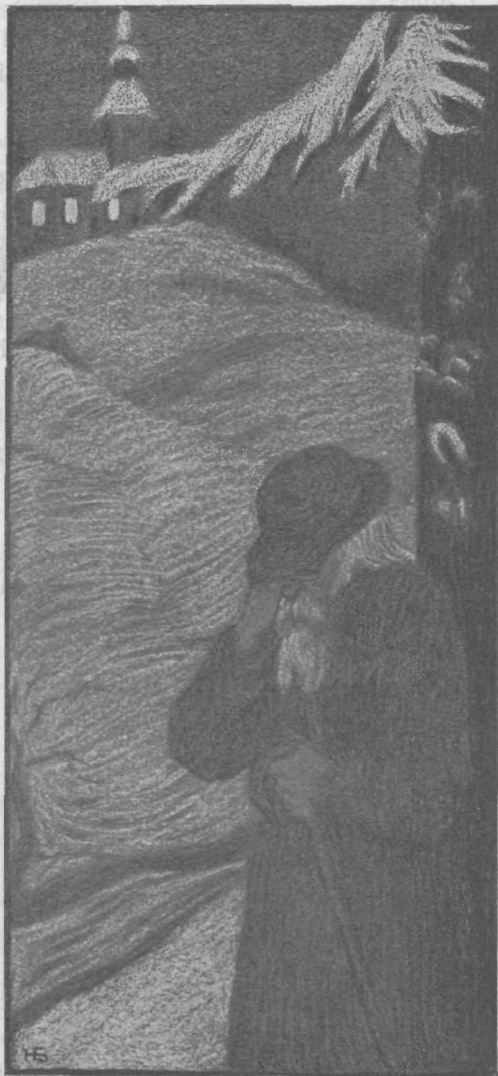
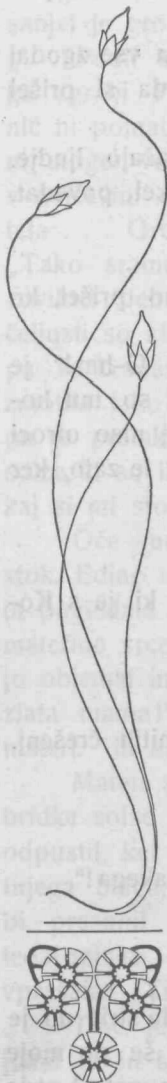
„Ali te je močno?“

„Nič! — Jaz sem prosil: stric, dajte me, sem zaslužil. Ali stric mi je pogledal v oči. Oči so bile mokre. In rekel je: „Pa pojdeš še po moje črešnje?“ — Tedaj sem zajokal na glas in odgovoriti nisem mogel. A stric je vedel, da bi odgovoril, ko bi mogel, da nikoli, nikoli, nikoli več! Bral mi je to z obraza. In rekel je: „Poštenje je boljše ko vse bogastvo sveta. Pojdi in nikoli več ne stori kaj takega!“ — Šel sem mu s pota. A otedaj mi je še bolj žal. Oh, da je moralo to biti! Tine, kaj takega nikoli več!“

„O, ne, ne!“ je vzkliknil Tine z glasom, ki mu je prišel iz dna srca. Matej mu je pogledal hvaležno v obraz in se razveselil. „Zdaj bom spet miren,“ je rekel.

Povratek.

*V mladosti srečnih dneh
srce se je zbudilo,
od doma ga je gnalo
z nevzdržno silo.*

*Hladan je tuji svet,
ne da željām tešila;
tujina hrepenenja
ni zamorila:*

*Da videl še enkrat
domovja bi milino,
da pokoj bi se vrnil
v srca globino.*

*V božično sveto noč,
glej, starec sam koraka.
Zakaj pač ob povratku
prebridko plaka?*

E. Gangl.

Kako se izpreminja število prebivalcev.

Kako se izpreminja število prebivalcev, nam kaže zgodovina Egipta. V starodavnih časih je bil Egipt ena najobljudnejših držav. Za vladanja rimskega cesarja Avgusta je bilo v Egiptu 16 milijonov prebivalcev, v sedmem stoletju, ko so prišli v Egipt Arabci, je imel polovico manj prebivalcev. V 18. stoletju, ko je dospel tjakaj Napoleon, je štel Egipt samo še 2,400.000 duš. L. 1846. se je dvignilo število do 4,463.000, leta 1882. je bilo že 6,806.000 in leta 1897. pa že okolo 10 milijonov prebivalcev.

Velikost cerkvá.

Cerkev sv. Petra v Rimu ima prostora za 60.000 ljudi, stolnica v Milanu za 37.000, cerkev sv. Pavla v Rimu za 32.000, cerkev v Kolinu za 30.000, cerkev sv. Pavla v Londonu in sv. Petronija v Boloniji vsaka za 25.000, sv. Zofije v Carigradu za 23.000, sv. Janeza v Rimu za 22.000, Notre Dame v Parizu za 21.000, metropolitanska cerkev v Novem Jorku za 18.000, sv. Stefana na Dunaju in stolna v Pizi vsaka za 12.000, Matere božje v Monakovem za 11.000 in sv. Marka v Benetkah za 7000 ljudi.

Najmrzlejši kraj v Evropi.

Najmrzlejši kraj v Evropi je Vrhovansky v Sibiriji v pokrajini Irkutsk. Ta vas je v bližini reke Jane. Srednja zimska temperatura znaša — 50° Celzija. V decembru, januarju

in februarju in mnogokrat tudi v marcu je do — 60° C mraza. Ta vas ima 100 prebivalcev.

Moč žuželk.

Francoski učenjak je izumil celo vrsto umetnih naprav, ki je z njimi mogoče določati moč raznim žuželkam. Pri poizkusih je dognal, da imajo najmanjše žuželke v razmerju največjo moč. Tako more vleči navadni hrošč razmerno 21 krat večjo težo nego konj, čebela celo 30 krat večjo. Konj vleče sedemkrat večjo težo kakor sam tehta, hrošč 14 krat in čebela 20 krat večjo.

Za kratek čas.

Nekega dne okolo poldne je opazil kmet dečka, ki se je izredno trudil, da bi spravil seno zopet na voz, ki se je zvrnil po cesti. Kmet se mu je približal, rekoč: „Veš kaj, fant, bolje storiš, da greš južinat, nakladal boš pa potem.“ — „Ne,“ je odgovoril deček, „bojim se, da bi očetu ne bilo všeč.“ — „Beži no, očetu to nič ne dene,“ je zatrijeval kmet, „kar pojdi najprej južinat.“ — „Dobro, pa grem,“ je odvrnil fant po premisleku, „a bojini se, da ne bo očetu všeč.“ Fant je odšel in imenitno južinal. Potem se je napotil na delo, in kmet ga je vprašal, ako se ne čuti zdaj krepkejšega za delo. — „Da,“ se je odrezal deček, „a bojim se, da ne bo očetu všeč.“ — „Slišiš,“ ga je vprašal kmet, „zakaj se pa bojiš, da ne bo očetu všeč?“ — „I no,“ je zategnjeno izgovoril deček, „oče je pod zvrnjenim vozom.“

Rešitev zastavice v podobah v enajsti številki.

Vsaka reč ima en konec, sveder pa tri.

Prav so jo rešili: Poldi, Sandi in Vidka Samsa v II. Bistrici; Tonček, Stanko in Franci Svetina, dijaki v Mariboru; učenci in učenke III. razreda v Planini; Adolf Rohrman, učenec v Kranju; Vera Flis, učenka IV. razr. na Vrhnikih; Milena Flis, učenka III. razr. v Škofji Loki; Leopold Amon, gimnazijec v Mariboru; Hela Pučnik, učenka VI. razr. v Kranju; Maks Kovačič in Vladko Krevh, gimnazijca v Mariboru; Janez Puci, Janez Oman, Janez Matjaš, Anton Kunstelj, Jožef Petercel, Andrej Kopavnik, Franc Benet, Luka Martinc, Janez Kavalar, Jek Kirhmajer, Valentin Nadiževce, Alojzij Mlinar, Jožef Erlah, Jožef Petrič, Jožef Šefman, Janez Žerjav, Jakob Kajžar, Marko Benet, Lovro Kavalar, Marka Petrič, Vida Zupancič, Neža Kerštanj, Urška Mežik, Urška Podlipnik, Urška Oman, Helena Cuznar, Mina Kavalar, Uršula Cuznar, Marija Mežik, Helena Oman, Franca Oman, Helena Benet, Mina Kopavnik, Nežika Cuznar, Angela Stojan, učenci in učenke v Ratečah na Gorenjskem.

Ob sklepu šestega letnika.

»Zvonček« zaključuje z današnjo številko svoj šesti letnik. Kdor primerja ta letnik s prejšnjimi letniki, mora priznati, da smo ostali zvesti smotru, ki smo si ga stavili takoj ob ustanovitvi našega lista: vedno smo delali na to, da učimo in razveseljujemo slovensko mladino, ji kažemo vrline, ki jih naj posnema, in napake, ki se jih naj varuje, da bo, ko doraste, služila domovini s čistimi nameni.

Namen človeškemu življenju ni, da služi in živi samo sebi. Tako življenje je samopašno in nima za skupnost nobenega pomena. Človek je ustvarjen za delo. Delo je človeku v čast, služi telesnemu zdravju, krepi voljo in zbujajo ponos ter vero v lastno silo. Koliko trpljenja, bede in nesreče je na svetu! Kdor ima srce, moč in zmožnost, ta naj blaži trpljenje, manjša bedo, odvrta nesrečo. Solze, ki jih plaka siromak, kličejo po sočutnem bratu, da jih otira; kličejo po plemenitem srcu, da prinaša dejansko pomoč, koder vlada siromaštvo.

Slovensko mladino hočemo imeti tako, da bomo s ponosom gledali nanjo in da ne bomo v strahu za obstanek slovenskega noroda. Treba je mladini blažiti srce, napajati duha s koristnimi znanostmi in jo usposobiti za boj, ki ga zahtevata življenje in obstanek. S temi lastnostmi oborožena naj stopi mladina na mesta svojih učiteljev in vzgojevalcev. Z delom in poštenostjo naj služi domovini in človeštvu, potem pride vsakemu posamezniku plačilo z zavestjo, da klije človeku lastna sreča iz sreče bratov in sestrá.

Kar smo storili doslej z »Zvončkom«, je bilo storjeno iz najboljšega namena. Prepričani smo, da smo dokaj pripomogli k splošni vzgoji slovenske mladine. Česar nismo mogli izvesti doslej, to izkusimo storiti v prihodnjem letniku. Pridobili smo si že več lepih spisov zabavne in poučne vsebine, ki jih bodo oživljale mnoge lepe podobe. »Zvonček« naj tudi v bodočem letu vzgojevalno vpliva na srce in na čut lepote.

Obračamo se do slovenske javnosti, ki smatra mladino za najdražji narodov zaklad, naj nas prijazno in vztrajno podpira tudi v bodočem letu. Prosimo, naj skrbe prijatelji in prijateljice našega lista, da se podvoji število »Zvončkovih« naročnikov, da se tako učvrsti tudi naše gmotno stališče, ki je od njega zavisen razvoj in napredek vsakega časopisa. Naročniki — stari in novi — naj nas blagohotno obvesté že tekom tega meseca vsaj z dopisnicami, da bomo mogli prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostnem številu.

Uredništvo in upravništvo.

